

## ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆ

### ಭಾರತಿ ಎಸ್. ಗದ್ದಿ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಕೆ.ಎಲ್.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆಯ  
ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಮ್.ಎಸ್. ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಅಥಣಿ.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17254977>

#### ABSTRACT:

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಇದು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ನಾಟಕವು ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಸರಳ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಆಡುಮಾತಿನ ಸರಳ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ನಾಟಕವು ಸಮಾಜವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಕೈದಿವಿಗಿಯಾಗಿದೆ.

ನಾಟಕಗಳು ಒಂದು ಕಾಲದ ಜನಜೀವನ ಹಾಗೂ ಕಲಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಾಧನವಾಗಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರಿಗೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನೂ, ವಿಲಾಸಿಗಳಿಗೆ ದಿವ್ಯಪ್ರೇಮದ ಮಹತಿಯನ್ನೂ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಪಂಡಿತರಿಗೆ ವಿಮರ್ಶಾ ವಿಧಾನವನ್ನೂ, ನೊಂದವರಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತವೆ.

#### KEYWORDS:

ನಾಟಕ, ಕುಣಿತ, ಮಾತು, ಅಭಿನಯ, ರಂಗಭೂಮಿ.

ನಾಟಕವು ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಒಂದು ಕಲೆ. ಈ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುವ ವೇದಿಕೆಯೇ ರಂಗಭೂಮಿ. ನೋಡುಗರಿಗೆ ರಂಗೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಅದು ರಂಗಭೂಮಿ. ಇಲ್ಲಿ ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಮಾತು, ಅಭಿನಯ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳಿದ್ದವೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಡುಮಾತಿಗೂ ಅಭಿನಯಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದೆಲ್ಲವೂ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ, ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ನೋಡುಗರೊಂದಿಗೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂವಹನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದು ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಕುರುಡ ಪಾತ್ರಧಾರಿ, ನಾನು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವನೆಂದು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಹಾವಭಾವಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅವನು ಅಂಥ ಎಂಬ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ರಂಗದ

ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ನೆರಳುಬೆಳಕುಗಳೂ ಕೂಡ ಭಾಷಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂವಹನ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ಮುಗಿದಾಗ ಕತ್ತಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಆಗ ಆ ದೃಶ್ಯ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದರ್ಥ. ಬೆಳಕಾದಾಗ ಹೊಸ ದೃಶ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞೆ, ವೇಷಭೂಷಣ, ವಿನ್ಯಾಸ, ಹಾವಭಾವ, ಬಣ್ಣ, ಬೆಳಕು, ಪರಿಕರ ಎಲ್ಲವೂ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಷೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಸಂಭಾಷಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೇಳೈಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಂಜಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಧಿಯಿಂದ ಪಾತ್ರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಗಿ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವವರು ನಟರು. ನಟನು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾವಭಾವಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿಜವಾದ ನಾಟಕ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಲ್ಲಿಯೇ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭರತನು ತನ್ನ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ “ವಾಚಿಕಂ ಸರ್ವಂ ವಾಚ್ಯಯಂ” ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಶಿಷ್ಯ ಭಾಷೆ ಪುಸ್ತಕದ ಭಾಷೆ. ಆದರೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಡು ಭಾಷೆಯೇ ಸತ್ವಶಾಲಿ ಎಂಬುದು ಸರ್ವವಿದಿತ. ಈ ಆಡು ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದಿರಲಿ, ಇಡೀ ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ ಬರೆದವರು ಸೂರಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು. ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಹಸನ, ಇಗ್ಗಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ವಿವಾಹ ಪ್ರಹಸನ, ವಿಲಾಸಿಗಳಿಗಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಅಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆತ ಮೊದಲನೆಯ ನಾಟಕ. ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆ ದಿನನಿತ್ಯದ ಹವ್ಯಕರ ಭಾಷೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜದ ಆಡು ಮಾತೇ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಟಕಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 1680ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಸಿಂಗರಾರ್ಯನ 'ಮಿತ್ರವಿಂದಾ ಗೋವಿಂದ' ಇದರ ಭಾಷೆ ಹಳಗನ್ನಡ. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿ ಹರ್ಷನ ರತ್ನಾವಳಿ ನಾಟಕದ ರೂಪಾಂತರ. ಇದರ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಕಂದ ಪದ್ಯಗಳು, ಅಕ್ಷರ ಗದ್ಯವೃತ್ತಗಳು ಇವೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನಾಟಕಗಳು ಇದ್ದಿದ್ದರೂ ಅವು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವುಗಳ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಆಡು ಮಾತಿನ ನಾಟಕಗಳ ಅಭಿನಯ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ನಾಟಕದ ಹೆಸರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ನಾಟಕವು ಸಂಸ್ಕೃತ ರಂಗಭೂಮಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ

ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕೃತಗುಣವಾದ ನಾಟಕಗಳ ರಚನೆ, ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದವು. ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನದಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಹೊಂದಿ ಬೆಳೆದಂತಹ ಮರಾಠಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಮೇಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಮುರಿದವರು ನಮ್ಮ ಶಾಂತಕವಿಗಳು. ಆಗ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳು ಅನುವಾದಗೊಂಡವು, ಕೆಲವು ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೃತಿಯಿಂದ ಕೃತಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗತೊಡಗಿದವು. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರು ವಿಶೇಷವೆನ್ನಿಸುವ ಹಳಗನ್ನಡ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕದ ಸುಖಾಂತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದುರಂತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಹೊಸ ಹಾದಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಯವರು ರಗಳೆ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಮಕಾಲೀನವಲ್ಲದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕೂಡಾ 'ಬೆರಳ್ಳೆ ಕೊರಳ್', 'ಸ್ಮಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ' ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ರಗಳೆಯ ಶೈಲಿಯನ್ನೇ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ನಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ವದೊಡನೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬಂದ ನೂತನ ವಿಚಾರ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕ ನಾಟಕಗಳು ಬಂದವು. ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡುಗಳು, ಪದ್ಯಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದವು. ಗದ್ಯ ನಾಟಕಗಳ ಪರಂಪರೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಟಕಗಳ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸರಳ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂತು.

ಕಂಪನಿ ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ನಾಟಕದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗದ ಭಾಷೆ. ಇನ್ನೊಂದು ನಾಟಕದ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯ ಶೈಲಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಆಗದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನು ಕಂಪನಿ ನಾಟಕಗಳ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ವೃತ್ತಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಒಂದೊಂದು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೂರು ಹಾಡುಗಳು, ನಲವತ್ತು, ಐವತ್ತು ಕಂದ ಪದ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಕೂಡ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ, ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಅಭಿನಯದ ಮೂಲಕ ನಾಟಕವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದವರು ಗುರುಡ ಸದಾಶಿವರಾಯರು. 'ಚವತಿಚಂದ್ರ', 'ಸತ್ಯವಾನ್ ಸಾವಿತ್ರಿ', 'ಭಸ್ಮಾಸುರಮೋಹಿನಿ',

'ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ' ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಕನ್ನಡ ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ, ಉರ್ದು, ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. 'ವೀರ ಅಭಿಮನ್ಯು' ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದ ವಾಮನರಾಯರದು ಭಾವ ಉಕ್ಕಿಸುವ ಭಾಷೆ. ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಕಲಿಸುವಲ್ಲಿ ವಾಮನರಾಯರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು. ಅಂದಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಧ್ವನಿಯ ಏರಿಳಿತವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಒಂದು ಲಯಗತಿಯಿಂದ ನುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕನ್ನಡ ಏಕಾಂಕ ಪ್ರಕಾರ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇದೇ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಭರತನೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿ ನಾಟಕದಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಒಲವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ಕೇವಲ ಏಕಾಂಕ ಪ್ರಕಾರವಲ್ಲದೆ ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದವರು ಟಿ.ಪಿ.ಕೈಲಾಸಂ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀರಂಗರು. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಸಂಸ, ನಾ ಕಸ್ತೂರಿ, ಅ.ನ.ಕೃ, ಪರ್ವತವಾಣಿ, ಎನ್ಯೆ, ಲಂಕೇಶ, ಚಂಪಾ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಭಾಷೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ಬೀದಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ತಮ್ಮ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿಕೆಗೆ ಜನರನ್ನು ಸೆಳೆದು, ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜು ಮಾಡುವುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆ, ಸಮೂಹಸ್ವರ, ಆಂಗಿಕ ಅಭಿನಯ ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆ ಆಡುಮಾತಿನದು. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು, ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಕಡಿಮೆ. ಇನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಚೋದಕ ಪ್ರಾಸಬದ್ಧ ಪದಗಳ ಭಾಷೆ ಮಕ್ಕಳ ನಾಟಕದ ಜೀವಾಳ. ಹಾಗೆಯೇ ವಾಕ್ ಪರಂಪರೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಶು ನಾಟಕಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇವೆ.

ನಾಗರಿಕತೆ ಮುಂದುವರೆದಂತೆಲ್ಲ ಮಾನವನ ಸುಖಾಭಿಲಾಷೆಯೂ ಅದರೊಡನೆ ವಿನೋದಾಭಿರುಚಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಈ ವಿಜ್ಞಾನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಸುಖ ಸಾಧನಗಳು, ವಿನೋದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋದವು. ಇಂತಹ ವಿನೋದ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಇದು ನಾಡಿನ

ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗೂ ತಲುಪಿ ಜಗತ್ತಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಲುಪಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ವಿನೋದಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನವಾಯಿತು. ಈ ರೇಡಿಯೋ ಮೂಲಕ ನಾಟಕ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾಟಕವೆಂಬುದು ದೃಶ್ಯಕಲೆ. ಆದರೆ ರೇಡಿಯೋಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಗಳು ಕೇವಲ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ. ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಬಹುದಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ ಮೂಡಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಕಲಾ ಚಾತುರ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯ ಕೇವಲ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಮೂಡಬೇಕು. ಆಗ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕೇಳುಗರಿಗೆ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಯೇ ನಟನ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತು. ಈ ರೀತಿ ರೇಡಿಯೋ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬರೆದ ನಾಟಕಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ. ಬೀಚಿಯವರ ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಗಳು, ಎಚ್.ಕೆ. ರಂಗನಾಥರ 'ದುರಂತ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳನ್ನು' ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರದೇಶವಾರು ಭಾಷೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೈಸೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ, ಕಲಬುರ್ಗಿ ಕನ್ನಡ, ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆ ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡವೇ ಆದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಮುಖ ನಾಟಕಗಳು ಕೂಡ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಕೈಲಾಸಂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಿಶ್ರಿತ ಭಾಷೆ ಬಳಸಿದರೆ, ಶ್ರೀರಂಗರದು ಗದ್ಯ ವೈಚಾರಿಕ ಭಾಷೆ, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರದು ಮಂಗಳೂರು ಭಾಷೆ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಚಂಪಾ ಅವರದು ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಭಾಷೆ, ಕಂಬಾರರದು ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆ, ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರದು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ, ಸಂಸರರು ಸಂಕೀರ್ಣ ಭಾಷೆ. ಈ ರೀತಿ ಆಯಾ ನಾಟಕಕಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷಾ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಯಾ ಪ್ರಕಾರದ ನಾಟಕಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳು, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಪಾರದರ್ಶನ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಾಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯು ಕಾಲಾನುಸಾರ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

**ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:**

1. ಶಾಮರಾಯ ತ.ಸು., (2007), ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ, ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
2. ರಾಮನಾಥ ಎಚ್.ಕೆ., (2014), ಕರ್ನಾಟಕ ರಂಗಭೂಮಿ, ಹೇಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ಸ್ವಾಮಿ ಬಿ.ಎಸ್., (2011), ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು.
4. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ ಕೆ., (2018) ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.

**Funding:**

This study was not funded by any grant.

**Conflict of interest:**

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

**About the License:**

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.